

Architectuur zonder toeters en bellen

Henny de Lange

De afgelopen jaren stapelden Nederlandse architecten succes op succes, in binnen- en buitenland. De weerslag daarvan zie je terug in het zojuist verschenen Jaarboek 2008/09 Architectuur in Nederland, waarin traditiegetrouw de beste projecten worden gepresenteerd die het voorbije jaar zijn gerealiseerd. Ook 2008 was een groots architectuurjaar, afgaand op de 32 winnende gebouwen, maar tegelijkertijd was het ook een dramatisch jaar. Bij veel architectenbureaus begonnen de gevolgen merkbaar te worden van de crisis, die inmiddels ook al tot ontslagen en faillissementen heeft geleid. Op de projecten die in het jaarboek worden gepresenteerd, had de crisis nog geen vat. Die werden ontworpen en voor het grootste deel gerealiseerd toen de bomen nog tot de hemel leken te groeien. Maar toch kijk je inmiddels met heel andere ogen naar die gebouwen. Hadde ze er ook zo uitgezien als de crisis eerder had toegeslagen? En was die extravagante maar o zo mooie villa in het Veluwe boslandschap van Powerhouse Company, die de omslag van het jaarboek siert, überhaupt nog wel gebouwd?

Ook de samenstellers van het jaarboek, twee architecten en twee architectuurdeskundigen, konden niet om de economische heetieken heen bij het beoordelen van de 398 inzendingen, waarvan er negentig na de eerste selectie overbleven. Die hebben ze allemaal bezocht, waarna 32 projecten werden uitgekozen als het beste wat de Nederlandse architectuur in 2008 te bieden heeft. Van woningbouw en kantoren tot scholen en begraafplaatspaviljoens, zowel nieuwbouw als renovatie.

Het kan natuurlijk toeval zijn, maar bij de selectie bleken alle vier de juryleden gecharmeerd van projecten waarbij de architect gezocht had naar oplossingen om architectuur op een terughoudende maar zuivere manier vorm te geven. Kortom, geen toeters en bellen maar ingetogen en duurzame architectuur die het moet hebben van slimme en sobere toepassingen, die toch een meerwaarde creëren. En laten dat nou ook net de middelen zijn die architecten door deze economisch slechte tijd heen kunnen helpen.

'Back to basics', constateert architectuurdeskundige Jaapjan Berg, die meent dat de beperking van de bud-

getten gepareerd kan worden door met eenvoudigere materialen te ontwerpen en een slimme toepassing van prefab materialen, uiteraard zonder afbreuk te doen aan de kwaliteit. In het jaarboek staan een paar projecten die dat illustreren, waaronder de Stadsdeelwerv van Claus en Kaan en de eengezinswoningen van Kempe Thill. In de blinkend witte Stadsdeelwerv in Amsterdam-Buitenveldert met zijn even luxueuze als spannende uitstraling verwacht je een hip reclamebureau of een kunstgalerie, maar het is het onderkomen van de stadsreiniging en plantsoendienst. De 23 woningen van Kempe Thill in Amsterdam-Osdorp stralen in de ogen van de jury een weldadige eenvoud uit, met als opvallend detail de transparante voorgevel, waarin alleen de voordeur direct zicht op het interieur verhindert. Ook de architecten van Concrete laten met het Citizim M Hotel bij Schiphol zien hoe een relatief laag budget tot nieuwe en frisse ideeën kan leiden. De renovatie van het Ministerie van Financiën is eveneens het vermelden waard: innovatieve en duurzame klimaatoplossingen waren het uitgangspunt voor het ontwerp van Meyer en Van Schooten.

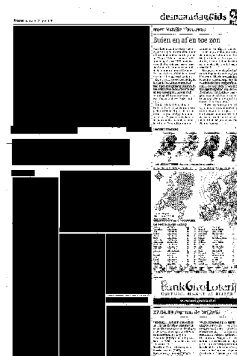
Juist in deze crisistijd zullen architecten creatiever en innovatiever moeten zijn dan ooit en met sprankelende oplossingen komen als het gaat om begrippen als duurzaamheid en hergebruik. Aan talent geen gebrek, dat onderstreept ook dit jaarboek weer, maar dan moeten er natuurlijk wel opdrachten komen. Zo zou de overheid extra moeten investeren, sowieso in projecten voor jonge architecten die nu vrijwel niet aan de bak komen, en daarnaast in opdrachten waar architecten wat aan hebben, niet alleen financieel maar ook intellectueel. Terecht constateert Jaapjan Berg dat de crisis zo

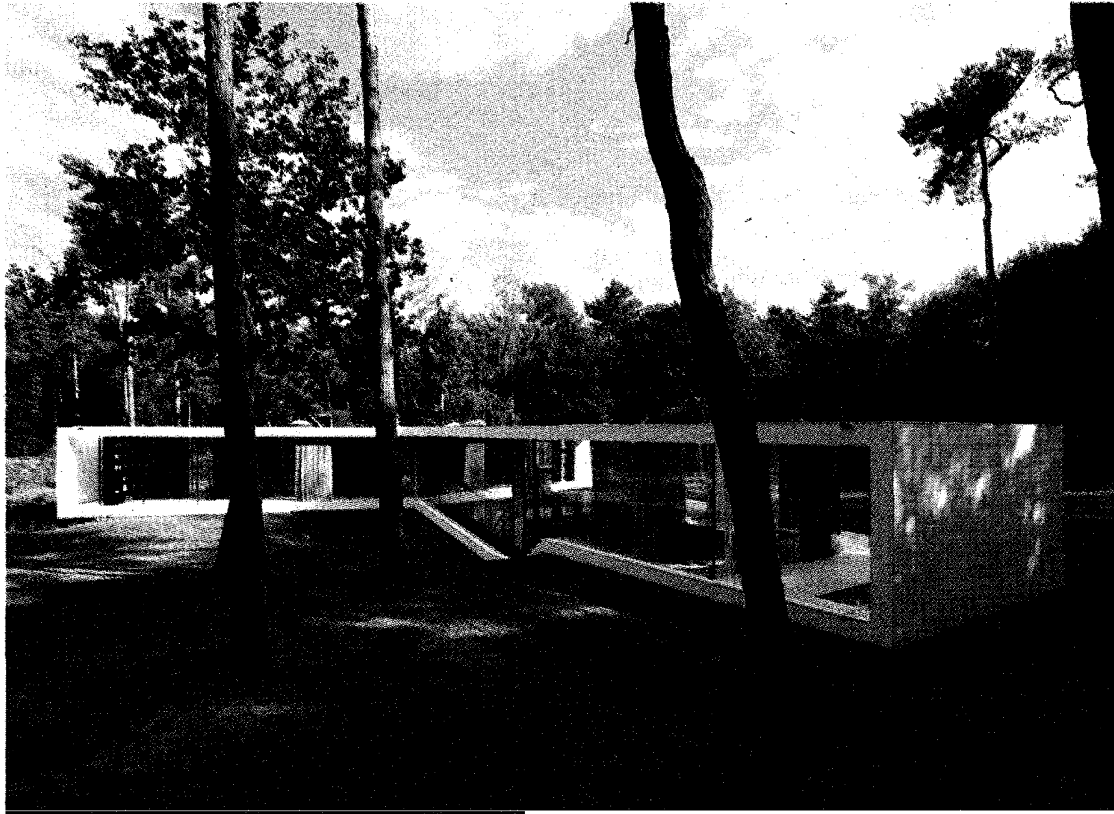
aanleiding kan zijn voor 'architectuur met een nieuw profiel'.

Jaarboek Architectuur

De samenstellers van het Jaarboek Architectuur in Nederland zijn Samir Bantal, Jaapjan Berg, Kees van der Hoeven en Anne Luijten. Het boek kost €39,50, uitg. NAI Uitgevers, Rotterdam.

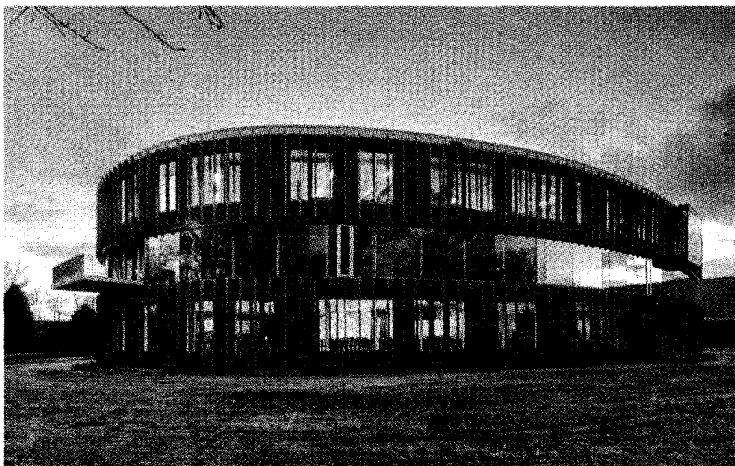
Afgelopen week verscheen ook de Architectuurgids Nederland (1980-nu), waarin Paul Groenendijk en Piet Vollaard aan de hand van meer dan 500 projecten een overzicht geven van de recente ontwikkelingen in de Nederlandse architectuur. De gids is een actuele pendant van de Architectuurgids Nederland (1900-2000), uitg. NAI Boekverkopers, Rotterdam, €39,50.





Villa bp de Veluwe, ontwerp Powerhouse Company.

FOTO JEROEN MUSCH



Het Carmel College in Oldenzaal, ontwerp Broekbakema. FOTO ROB T HART